

Projectplan

Leeuwarden-Fryslân 2017-2018

december 2016
update mei 2017

Inhoudsopgave

1. Wat vooraf ging

2. Stand van zaken mei 2017

3. Doelstelling

4. Resultaten per kwartaal

5. Uitvoering in 2017 en 2018

6. Events

7. Marketing en communicatie

8. Legacy

9. Evaluatie en monitoring

10. Organisatie

11. Financiën

1. Wat vooraf ging

Het voor u liggende projectplan 2017-2018 van de Stichting Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 is een logisch vervolg op de voorafgaande door u vastgestelde projectplannen voor de jaren 2015 en 2016, het strategisch bedrijfsplan van de stichting en uiteraard het bidbook waarmee we de titel Europese Culturele Hoofdstad van Europa voor Leeuwarden en Fryslân hebben binnen gehaald.

Het projectplan is gericht op concrete resultaten die de stichting als regie organisatie gaat leveren in 2017 en 2018. De relatie met beleid en inzet van de overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven kunnen we in dit projectplan op onderdelen specifieker weergeven dan in voorafgaande projectplannen. Voor de voortgang tot nu toe verwijzen wij u naar het Progress Report zoals we u dat eerder hebben aangeboden.

De stichting organiseert 2018 in opdracht van zowel de gemeente Leeuwarden als de provincie Fryslân. Naast dit formele opdrachtgeverschap is er sprake van een sterke samenwerking en wederzijdse ondersteuning tussen de drie partijen. Er is een gezamenlijke commitment van provincie Fryslân, gemeente Leeuwarden en stichting om het bidbook te realiseren (bidbook = contract).

Het projectplan was gereed in december 2016. Met het indienen van het projectplan is gewacht, omdat er in de eerste helft van 2017 door alle betrokkenen gewerkt is aan een sluitend programma voor 2018, waarbij een aantal financiële en programmatische keuzes en regie/verantwoordelijkheid keuzes in gezamenlijkheid is gemaakt. Deze keuzes zijn verwerkt in het voor u liggende projectplan.

2. Stand van zaken mei 2017

Het programma voor 2018 staat. Dit hoofdprogramma kent een goed evenwicht in het aanbod van ruim 40 events en legt een sterk fundament voor het culturele hoofdstadjaar en voor daarna. Het programma doet recht aan en geeft invulling aan het gedachtengoed uit het bidbook. In de eerste maanden van 2017 zijn interventies op “risico-projecten” uit het programma 2018 samen met gemeente en provincie voorbereidt en uitgevoerd. Zowel de 11Fountains als ook Giant Steps komen in de uitvoerende fase. Deze fase is sterk verbonden met en afhankelijk van de overheid. Daarom nemen respectievelijk provincie en gemeente deze projecten qua regie op de uitvoering over van de stichting. Zowel de artistieke inbreng als de ondersteuning op het gebied van marketing en communicatie blijft bij de stichting. Met vereende kracht (met de provincie en gemeente) is ingezet op het werven van sponsors en fondsen t.b.v. dekking van de begroting. De ambitie op het binnenhalen van sponsoring blijft overeind. Gemeente en provincie hebben in het eerste kwartaal een besluit voorbereidt om garant te staan voor het risico hierop. Er is ook in de eerste maanden van 2017 een oplossing voorbereidt, waarbij provincie en gemeente samen met een aantal landelijke fondsen beperkt gaan voorzien in het afgeven van ticketgaranties voor een beperkt aantal Friese producties die grotendeels afhankelijk zijn van ticketopbrengsten. Ook is een oplossing voorbereidt en deels al in uitvoering voor de tegenvallende inkomsten in de begroting van de stichting. In het eerste kwartaal van 2017 is reeds een bezuiniging op de begroting van de stichting doorgevoerd van 600.000 euro. De aanvullende oplossing is gevonden in nogmaals een bezuiniging bij de stichting van

1.000.000 euro. Gemeente en provincie hebben voorgesteld om elk 875.000 euro beschikbaar te stellen als bijdrage in de resterende opgave in de begroting van de stichting.

In de eerste maanden van 2017 zijn de contracteringsvoorwaarden voor de events opgesteld en de eerste contracten zijn afgesloten.

Het iepen mienshipsprogramma begint vorm te krijgen. Honderden ideeën zijn inmiddels binnengekomen. Van deze initiatieven worden initiatieven die een steuntje in de rug kunnen gebruiken en potentieel waardevol zijn voor de realisatie van de (legacy) doelen van 2018 gefaciliteerd. Dit gebeurt o.a. middels het organiseren van Greide sessies, het aanbieden van diverse faciliteiten vanuit het Stipe loket van Keunstwurk en het beschikbaar stellen van een 2018-bonus vanuit het Iepen Mienshipsfun.

Het overall marketing en communicatieplan is af, inclusief begroting en planning en onderdelen van het plan zijn volgens planning in uitvoering. Zo zijn proposities gemaakt voor de internationale reisindustrie, is de internationale reispers in Leeuwarden ontvangen, zijn de grote internationale reisbeurzen bezocht, is in samenwerking met het Fries Museum en Merk Fryslân de (inter)nationale campagne rond de tentoonstelling Alma Tadema opgezet en uitgevoerd, is een outdoorplan gericht op de zichtbaarheid in stad en provincie in uitvoering en is de campagne “meedoen, jawis” gelanceerd.

Er ligt een integrale evenementenkalender die in samenwerking met producers van de events, overheden, Merk Fryslân, bedrijfsleven en andere partners tot stand is gekomen. Deze kalender is een levend document en wordt door alle partijen gevuld en geraadpleegd. Het is de basis voor de afstemming en planning van events in 2017 en 2018.

In 2016 hebben we contracten gesloten met 2 hoofdsponsors: ING Nederland en LOF Leeuwarden en hebben we de NDC mediagroep binnen gehaald als businesspartner. Met alle Leeuwarder fondsen is een bijeenkomst georganiseerd en aanvragen voor die fondsen zijn de deur uit. Ledenwerving voor de Club 2018 is geïntensiveerd. Ultimo 2016 hebben we zo’n 300 leden.

De 1-meting van de doelen uit het bidbook heeft plaats gevonden. Deze 1-meting is u in december 2016 aangeboden.

Verantwoordelijkheden rond de realisatie van de doelstellingen uit het bidbook (de KPI’s) zijn afgestemd, vastgelegd en gekoppeld aan ofwel de events van 2018 ofwel de beleidsterreinen van de gemeente en/of provincie. Noodzakelijke dwarsverbanden met maatschappelijke organisaties en instellingen zijn gelegd. Zo is een partnership aangegaan rond marketing met Merk Fryslân, is de samenwerking met de NDC en de NPO geconcretiseerd, etc.

In 2016 is nagenoeg conform begroting gewerkt. Het financieel jaarverslag is u begin 2017 aangeboden.

De laatste rapportage aan de Europese jury is in het eerste kwartaal van 2017 gereed gekomen. In maart is een bezoek gebracht aan de jury in Brussel met een goed resultaat. LF2018 is op de goede weg en heeft voor haar inzet de aanbeveling voor de Melina Mercouri prijs ontvangen. ‘De sterke Europese dimensie’ en het grote aantal mienshipsprojecten in ons programma werden hiermee beloond. Zowel onze rapportage aan de jury als het rapport van de jury is u aangeboden.

3. Doelstelling

De stichting heeft als doel het organiseren, vorm geven en (laten) uitvoeren van een hoofdprogramma van circa. 40 evenementen, het faciliteren van een mienshipsprogramma en het borgen van de legacy na 2018. Alle evenementen dragen bij aan het versterken van de economische, sociale, ecologische en culturele structuur van Leeuwarden, Friesland en het Waddengebied. Met het totale programma wordt een verandering bewerkstelligt die ons een Iepen Mienskip oplevert: open en verbindend naar de wereld.

De ruim 40 events zijn een belangrijke driver voor het realiseren van de (sociaal economische) doelstellingen van het bidbook.

De doelen uit het bidbook waar de stichting voor verantwoordelijk is en die gerealiseerd worden middels de events zijn:

- 4 miljoen bezoekers in 2018
- 79 miljoen bestedingen door bezoekers
- sterke netwerken en uitwisselen positieve ervaringen tussen culturele ondernemers/organisaties
- contact met 30 miljoen Europeanen
- 15% EU funding culturele events
- 50 miljoen Europeanen kennen Leeuwarden en/of Fryslân
- 90% van de bezoekers geeft aan dat zij een herhalingsbezoek na 2018 willen doen
- samenwerking buitenlandse universiteiten
- imagowijziging associaties met innovatie en creativiteit
- verbeteren toerisme, vooral cultuur toerisme en belevings- toerisme
- 25% 65-80 jarigen dragen kennis over
- 60% kinderen onder armoedegrens Fryslân doet mee
- 50% participatie alle benaderde doelgroepen
- 25% participatie niet standaard cultuur bezoekers
- 30.000 vrijwilligers
- beleid in culturele wereld gericht op burgerparticipatie

Deze doelen worden geborgd in de contractering van de ruim 40 events.

4. Resultaten per kwartaal

In afwijking van voorgaande projectplannen worden in dit plan alleen concrete resultaten die onder de primaire verantwoordelijkheid van de stichting vallen opgenomen. Dit past bij de fase waarin we nu met elkaar zitten. Waar in voorgaande jaren nog gezocht werd wie welk onderdeel uit het bidbook ging oppakken, is dat nu duidelijk, geconcretiseerd en vastgelegd in partnerships en kan de stichting zich richten op haar kerntaken. We hebben in overleg met onze stakeholders gemerkt dat zij geïnformeerd willen worden op het niveau van behaalde resultaten en niet op het niveau van activiteiten. Onze laatste kwartaalrapportages hebben we daarom al op deze wijze vorm gegeven.

Concrete resultaten die de stichting in 2017, 2018 en 2019 realiseert zijn:

1^e kwartaal 2017 , januari t/m maart 2017

contracten met producers van een aantal grote events uit het hoofdprogramma zijn afgesloten

update evenementenkalender is beschikbaar op basis van definitieve data vanuit de events

online portal in samenwerking met Merk Fryslân en marketing Leeuwarden is gereed

handboek merk/logo gebruik is gereed

Leeuwarden-Friesland 2018 is opgenomen in de internationale reisprogramma's

rapportage t.b.v. bezoek aan internationale jury is opgeleverd

bezoek aan internationale jury is succesvol afgerond met het binnen halen van de Melina Mercouriprijs

samenwerkingsprogramma met Valletta is gereed

scenario's voor de legacy organisatie na 2018 zijn gereed en gepresenteerd aan de bestuurders

2^e kwartaal 2017, april t/m juni 2017

contracten met producers van de events uit het programma zijn afgesloten, waarmee ook de realisatie van de bidbook doelstellingen waarvoor de stichting verantwoordelijk is , verankerd is

verhaallijnen voor de marketing van en de communicatie over het programma 2018 zijn gereed

er is een besluit genomen over de legacy organisatie na 2018

vrijwilligers coördinator is benoemd

3^e kwartaal 2017, juli t/m september 2017

kaartverkoop systeem is gereed

ambassadeursprogramma is gereed en in uitvoering

4^e kwartaal 2017, oktober t/m december 2017

jaarbroschure/programmaboek is beschikbaar en gepresenteerd

kaartverkoop is open voor brede publiek

digital ECOC-programma is gereed en online

eerste seizoensbroschure met daarin het programma voor de maanden januari t/m april 2018 is gereed en gepresenteerd

vrijwilligers voor het eerste seizoen 2018 zijn ingepland

fysieke werkplek voor media in blokhuispoort is gereed

press kits (in meerdere talen) is beschikbaar

1^e kwartaal 2018, januari t/m maart 2018

openings event heeft succesvol plaats gevonden en is rechtstreeks uitgezonden op de NPO
vrijwilligers voor het tweede seizoen zijn ingepland
2^e kwartaal 2018, april t/m juni 2018

tweede seizoensbrochure met daarin het programma voor de maanden mei t/m augustus 2018 is gereed en gepresenteerd
vrijwilligers voor derde seizoen zijn ingepland
3^e kwartaal 2018, juli t/m september 2018

derde seizoensbrochure met daarin het programma voor de maanden september t/m november 2018 is gereed en gepresenteerd
financiële rapportage projecten eerste seizoen is gereed
4^e kwartaal 2018, oktober t/m december 2018

slotevent heeft plaatsgevonden
financiële rapportage projecten tweede seizoen is gereed
1^e kwartaal 2019, januari t/m maart 2019

financiële rapportage projecten derde seizoen is gereed
2^e kwartaal 2019, april t/m juni 2019

financiële eindrapportage is gereed

5. Uitvoering in 2017 en 2018

In 2017 en 2018 wordt door de stichting binnen de vastgestelde kaders uit het bidbook gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van een breed evenementenprogramma. Dit programma bevat circa 40 grote evenementen die onder de regie van de stichting tot uitvoering worden gebracht. Daarnaast worden de open programma's gevuld met allerlei projecten uit de mienskip. De stichting zorgt er voor dat deze projecten vanuit de mienskip groeien. De stichting stimuleert en faciliteert deze projecten waar mogelijk. Het is de bedoeling dat, tezamen met reeds bestaande evenementen, er in 2018 op zo'n 1000 locaties in Leeuwarden, Fryslân en het Waddengebied activiteiten en evenementen zijn.

Naast afspraken met de gemeente en de provincie over bijvoorbeeld openbare orde en veiligheid, signing, etc. zijn met maatschappelijke organisaties en bedrijven samenwerkingsrelaties aangegaan. Zo doet Wellzo de coördinatie van de 1000 bijzondere kwetsbaardere vrijwilligers, Keunstwurk en Kunstkade verzorgen het educatieprogramma rond het programma en de events van 2018 en Merk Fryslân en Marketing Leeuwarden pakken samen met ons de (cultuur-)toeristische campagne op. Voortdurende afstemming en intensief overleg met deze organisaties is essentieel.

6. Events

Het programma van Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 (LF2018) bestaat uit drie pijlers: het hoofdprogramma, het Iepen Mienshipsprogramma en de 'verdieping op het programma' (werktitel).

In de eerste twee kwartalen van 2017 zal het programma in zijn totale omvang gereed komen: een programma wat een goed evenwicht per week en per maand heeft in kunstdisciplines en voldoende spreiding over de regio en de stad heeft.

Hoofdprogramma

Het hoofdprogramma is ons programma dat een (inter)nationaal publiek naar onze regio moet trekken. Nagenoeg alle projecten uit het bidbook, soms in iets aangepaste vorm, gaan deel uitmaken van het hoofdprogramma van 2018. Het hoofdprogramma wordt daarnaast aangevuld met projecten uit het Iepen mienshipsprogramma die later zijn ontwikkeld.

De keuze hiervoor zullen we maken op basis van een aantal criteria (in willekeurige volgorde):

- de projecten hebben voldoende kwaliteit voor een (inter)nationaal publiek
- de projecten geven een verbreding en / of verrijking van ons hoofdprogramma (discipline)
- de projecten zijn gespreid over de regio (locatie)
- de projecten passen goed binnen de uitgangspunten van LF2018 (community, bottom up, legacy)

Iepen mienshipsprogramma

Het Iepen mienshipsprogramma nestelt zich in het hart van het LF2018-programma. Dit deel van het programma toont Fryslân haar ware aard. Mooie bijzondere mienshipsprojecten, klein en groot, professioneel of amateur. Dit zijn de voorbeelden van hoe de Friezen van de bank komen en de handen uit de mouwen steken om met hun dorp of wijk of burens een prachtig project te ontwikkelen om zo aan een betere wereld (hoe klein ook) te werken.

Omdat wij ons realiseren dat deze projecten lang niet altijd de potentie hebben om een (inter)nationaal publiek te trekken, staan ze niet in ons hoofdprogramma. Maar zodra onze gasten hier zijn, uitgenodigd door het hoofdprogramma, zullen wij er voor zorgen dat zij ook de onderdelen in het Iepen mienshipsprogramma gaan bezoeken.

In het Iepen mienshipsprogramma staan naast nieuwe projecten ook de al bestaande events, net als het programma van bijvoorbeeld de theaters en het aanbod van musea, inclusief dat van een aantal musea in de naastliggende noordelijke provincies.

Vanaf de allereerste dag hebben wij aangegeven dat alles op onze agenda komt en daar blijven we bij. We zetten wekelijks projecten uit het iepen mienshipsprogramma in de spotlights. Welke projecten dat zijn, is afhankelijk van het hoofdprogramma-aanbod in die betreffende week. Per week kunnen een aantal bestaande instellingen of nieuwe initiatieven of evenementen die uit de mienskip komen, in de schijnwerpers gezet worden.

Verdieping op het programma (juiste benaming volgt)

Samen met de afdeling Marketing en Communicatie bekijken we hoe en wanneer we alle projecten het beste in de etalage kunnen zetten; en kunnen we vorm gaan geven aan een verdiepingsprogramma.

Ons programma vertelt ons verhaal, het verhaal dat wij willen delen met Europa en de rest van Nederland. Het verhaal waarop wij input willen om gezamenlijk aan een mooiere toekomst voor onze en andere regio's te werken. In ons programma maken we daarom ook ruimte voor de ontmoeting tussen mensen. Dit onderdeel geeft een verdieping op de projecten die georganiseerd worden, bestaand of nieuw, het zorgt voor verbinding.

Dit onderdeel verbindt diverse projecten aan elkaar en brengt de bezoekers in een dag (in een georganiseerde reis) langs de meest bijzondere projecten in de regio, met aandacht voor de filosofie achter het project, met ruimte voor ontmoeting met de mensen achter het project om meer inzicht te krijgen (en te delen) over onze manier van werken aan een betere toekomst. Binnen dit programmaonderdeel is ruimte voor hoofdprogramma, iepen mienshipsprogramma en bestaande initiatieven.

Op 5 oktober 2017 wordt het volledige programma voor 2018 door de stichting LF 2018 gepresenteerd.

Contracten

In het eerste kwartaal van 2017 zullen de contracteringsvoorwaarden voor de events verder en gedetailleerder geformuleerd worden en vertaald worden in contract teksten. Een aantal contracten zal in het eerste kwartaal worden getekend. De overige contracten zullen in het tweede kwartaal van 2017 afgesloten worden.

Integrale evenementenkalender

In samenspraak met de producenten van de evenementen is in 2016 een interne integrale evenementenkalender opgesteld. De evenementenkalender wordt constant door LF2018 bijgehouden en wordt door de diverse werkgroepen, overheden en ondernemers geraadpleegd. Omdat de kalender een redelijk compleet overzicht geeft van wat er plaats vindt in de gehele provincie, wordt de kalender bijgehouden tot en met 2018.

Van de projecten in het hoofdprogramma zijn de meeste data inmiddels vastgelegd. Voor een aantal onderdelen is het nog niet helemaal zeker wanneer die plaats gaan vinden. Deze zullen in het tweede kwartaal van 2017 vastgelegd worden.

7. Marketing en Communicatie

In 2016 is het overall marketing en communicatieplan voor 2018 uitgewerkt en vertaald naar activiteiten, planning en benodigde financiering. Doelgroepen in onze marketing en communicatie aanpak zijn de nationale en internationale cultuurtoeristen, de mienskip en de stakeholders.

Samen met Merk Fryslân ontwikkelt de stichting campagnes voor de cultuurtoerist. De verhaallijnen hiervoor komen in het tweede kwartaal van 2017 beschikbaar. Er komt in het eerste kwartaal van 2017 een online portal (friesland.nl), waarmee Merk Fryslân na 2018 alleen doorgaat. Friesland.nl is de digitale voordeur voor de toerist naar Friesland, waarin het programma van CH2018 wordt geïntegreerd. Merk Fryslân ontwikkelt momenteel een branding die aansluit op de authenticiteit van de hedendaagse Fries. De stichting sluit hierop aan. De stichting presenteert in het eerste kwartaal van 2017 een nieuw huistijlboek. Hierin zijn strakkere regels opgenomen over het gebruik van het CH2018-logo. Dit om ervoor te zorgen dat het logo op een meer eenduidige manier wordt toegepast en daarmee meer begrijpelijk is voor de buitenwereld.

De stichting kiest voor content marketing. Hiermee kunnen we onderscheidend, verbindend en concurrerend zijn en bottom-up werken vanuit de Friese gemeenschappen. We bieden een podium aan de Friese mienskip.

Voor een deel van het 'hoofdprogramma' worden kaarten verkocht. We verwachten dat er ook programmaonderdelen in het iepen mienskipprogramma zijn, waarvoor kaarten worden verkocht. De producenten zijn zelf verantwoordelijk voor zowel de publiciteit als de kaartverkoop hiervan. Om de klantvriendelijkheid te bevorderen is de stichting de uitdaging aangegaan om een overkoepelende kaartverkoop te organiseren. Medio 2017 moet dit leiden tot een centraal ticketing systeem dat gekoppeld is aan de website Friesland.nl. De kaartverkoop wordt binnenkort getest, zodat we vanaf 5 oktober 2017 kunnen starten met de kaartverkoop, tegelijkertijd met de presentatie van het totale programma (hoofd en iepen mienskipprogramma) voor 2018.

Het inzetten van ambassadeurs is een belangrijk onderdeel van de strategie van 2018. Alle betrokkenen bij en geïnteresseerden in Culturele Hoofdstad bevinden zich in hun eigen netwerk. Door hen te inspireren, voeden en faciliteren dragen we samen Culturele Hoofdstad uit. In het derde kwartaal van 2017 is het ambassadeursprogramma gereed.

Voor de persbewerking in Europa werken we samen met het NBTC, dat in diverse landen lokale kantoren heeft, dat beschikt over relaties met media ter plaatse. De stichting organiseert persreizen en een aantal grote persbijeenkomsten rond speciale momenten. De stichting stelt presskits samen en maakt een persruimte in de Blokhuispoort.

Het bewerken van de internationale reisindustrie is een nieuwe tak van sport voor Friesland. Per januari 2016 is de stichting hiermee gestart (internationale reisbeurzen zijn bezocht, de reispers is ontvangen in Leeuwarden en Friesland, de traveltrade website is gevuld en er is content geleverd voor de reisindustrie). Doel is om opgenomen te worden in de internationale reisprogramma's voor 2018.

De stichting heeft een plan ontwikkeld voor de zichtbaarheid op straat, zowel in Leeuwarden, andere Friese steden, de provincie als in Nederland. De outdoor komt tot stand in samenspraak met de gemeente Leeuwarden, de provincie, Rijkswaterstaat, de vervoerders en ambtenaren/bestuurders

van andere Friese steden. Het gaat o.a. om banieren/vlaggen, branding op bruggen, kunstwerken, reclame op commerciële uitingen zoals mupi's en billboards en bushokjes, reclame op en in het openbaar vervoer (bus, trein en boot), zichtbaarheid op events en evenementenlocaties, bewegwijzering, publieksinformatiepunten, zowel offline als online, bemand en onbemand, uitingen voor bewoners, ondernemers en evenementenorganisaties.

De printuitingen van de stichting ondersteunen de activiteiten in de reisindustrie, hospitality, het ambassadeursprogramma, sponsoring etc. De voornaamste printuitingen die we in 2017 en 2018 voor zowel de Fries als de cultuurtoerist (Nederlands en Engelstalig) willen ontwikkelen en publiceren zijn een jaarprogrammakrant/brochure, een drietal seizoenskranten/brochures met daarin het programma van dat seizoen (Nederlands en Engelstalig) en in 2018 iedere week een weekagenda (Nederlands en Engelstalig).

8. Legacy

Overheden, maatschappelijke organisaties en de stichting staan gezamenlijk aan de lat als het gaat om het borgen van de legacy van 2018. De stichting is verantwoordelijk voor het borgen van de legacy doelstellingen uit het bidbook (KPI's) in de events van het kernprogramma. In de contracten voor de events wordt per doelstelling (KPI) opgenomen wat de bijdrage is van het betreffende event aan de KPI.

De stichting is verantwoordelijk om de EU dimensie overall en in de events te borgen. Het contact met andere Europese Culturele Hoofdsteden wordt geïntensiveerd, er komt een digital ECOC-programma, in de organisatie van de events van 2018 worden zoveel mogelijk internationale/Europese kunstenaars en instellingen/organisaties betrokken. Het samenwerkingsprogramma met Valletta wordt in 2017 en 2018 vorm gegeven en uitgevoerd. In het eerste kwartaal van 2017 zijn door de stichting een aantal scenario's gepresenteerd aan de bestuurders voor de opzet van een legacy organisatie na 2018. Deze scenario's worden momenteel uitgewerkt, zodat een keuze kan worden gemaakt. De legacy-organisatie zal een structuur bieden die borgt dat projecten meerjarig worden voortgezet.

9. Evaluatie en monitoring

Voor monitoring en evaluatie is een onafhankelijke werkgroep in het leven geroepen. In samenwerking met de gemeente en de provincie en overige stakeholders worden gegevens verzameld van de doelstellingen/indicatoren (uit het bidbook) die noodzakelijk zijn om vast te kunnen stellen (in welke mate) de Culturele Hoofdstad haar doelen bereikt. Door monitoring wordt tijdig gesignaleerd in welke mate doelstellingen worden behaald en waar interventie noodzakelijk is om successen te boeken. We hebben een lerende omgeving gecreëerd met de diverse stakeholders om te evalueren en te bepalen in hoeverre de ingezette acties effectief zijn. De monitoringresultaten, inclusief de analyses, dienen waar nodig ter bijstelling van de plannen, maar ook om iedereen op de hoogte te houden van alle vorderingen.

De 1-meting van de doelstellingen uit het bidbook is gereed en u aangeboden in december 2016. De opgaves die hieruit voortkomen worden de komende tijd geïmplementeerd in de beleidslijnen en uitvoeringsprogramma's van gemeente(n) en provincie in samenwerking met onderwijsinstellingen, bedrijfsleven, culturele instellingen en de gemeenschap. De 2-meting zal worden opgeleverd in het

vierde kwartaal van 2017 en ook het meetplan voor de eindrapportage in 2018 zal in het vierde kwartaal van 2017 gereed zijn.

De activiteiten van de stichting worden gemonitord door een onafhankelijke Raad van Toezicht. De stichting stelt per kwartaal een integrale voortgangsrapportage op. Daarin wordt ingegaan op de realisatie van de mijlpalen uit dit projectplan. Deze rapportage wordt aangeboden aan de Raad van Toezicht en aan de besturen van de gemeente Leeuwarden en de provincie Fryslân.

10. Organisatie

De organisatie Stichting Culturele Hoofdstad 2018 is opgebouwd op basis van de oorspronkelijke planning uit het bidbook. Het betreft een kleine regieorganisatie. De kosten voor deze regieorganisatie beslaan zoals afgesproken niet meer dan 9% van de totale begroting. Ultimo 2016 bestond de formatie in dienst van de stichting uit 15,82 fte's. Daarnaast zijn er 8,9 fte's aan zzp-ers ingehuurd en is 3,6 fte's in-kind personeel ingezet t.b.v. de werkzaamheden van de stichting. In 2017 zal de organisatie groeien op het onderdeel marketing en communicatie, conform de oorspronkelijke planning in het bidbook en het op basis daarvan geschreven marketing- en communicatieplan.

11. Financiën

Voor de realisatie van doelstellingen zoals hiervoor aangegeven wordt gewerkt met een meerjarenbegroting. De indeling en opzet is conform bidbook en is sinds 2013 ongewijzigd gebleven.

De meerjarenbegroting is ten opzichte van het projectplan 2016-2018 in het voorjaar van 2017 opnieuw geactualiseerd naar aanleiding van de besluitvorming in de Raad van de gemeente Leeuwarden, de provincie Fryslân en de RvT van de stichting. Hier hiermee samenhangende financiële consequenties zijn in deze meerjarenbegroting opgenomen. In het kort betreft dit:

- een bezuiniging op de kosten van de stichting van circa €1,6 mln.
- een extra bijdrage van de provincie Fryslân en gemeente Leeuwarden ad €1,75 mln.
- een extra inzet op marketing en communicatie waarbij de stichting op basis van het door stichting, provincie en gemeente geaccordeerde marketing en communicatieplan en in opdracht van de provincie en gemeente extra werkzaamheden verricht zoals bijvoorbeeld outdoor (€1,9 mln.)

De kosten zijn niet toegenomen ten opzichte het vorige projectplan 2016-2018. De uitgangspunten en opbouw van de kosten zijn eveneens gelijk gebleven aan het vorige projectplan. Hieruit volgt het onderstaande overzicht ten aanzien van de (meerjarige) kosten:

Uitgaven	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totaal
Events	€ 6.954.000	€ 2.611.440	€ 9.067.283	€ 32.626.382	€ 911.984	€ 40.000	€ 52.211.089
Organisatie	€ 1.869.000	€ 458.894	€ 536.000	€ 539.000	€ 314.600	€ 60.500	€ 3.777.994
Participatie en legacy	€ 368.000	€ 214.784	€ 737.000	€ 970.000	€ 95.000	€ -	€ 2.384.784
Marketing en communicatie, sponsoring, hospitality en toerisme	€ 2.216.000	€ 1.173.077	€ 3.543.679	€ 4.812.805	€ 88.740	€ -	€ 11.834.301
Evaluatie en monitoring	€ 324.000	€ 357.611	€ 446.000	€ 453.500	€ 226.000	€ 25.000	€ 1.832.111
Post onvoorzien	€ 498.000	€ 550.000	€ 650.000	€ 500.000	€ -	€ -	€ 2.198.000
Totaal	€ 12.229.000	€ 5.365.806	€ 14.979.962	€ 39.901.687	€ 1.636.324	€ 125.500	€ 74.238.279

Ten aanzien van de events dient te worden opgemerkt dat gegeven het feit dat de uitvoering van de evenementen bijna volledig bij externe partijen is neergelegd, dit als effect zal hebben dat ook de financiering die sterk projectgebonden is (fondsen, merchandising/ticketing, overige steden in de regio/regiobijdrage) bij die partijen tot uitdrukking zal worden gebracht en niet via de stichting zullen lopen. Hier is bij de allocatie van de verwachte beschikbare middelen aan de events rekening mee gehouden.

Hierdoor loopt van het totale programmabudget (begrotingsregel 'events') ad € 52 mln. circa € 28 mln. via de begroting van de stichting Leeuwarden-Fryslân 2018 en heeft de stichting artistieke en/of programmatische regie over circa € 24 mln. aan events welke bij externe partijen verloopt.

De uitgaven voor events bevat de uitgaven voor het realiseren van de events. Deze zijn in 2017 vooral gericht op de voorbereiding op de uitvoering c.q. voorfinancieren van de events die op 30 maart 2016 bevestigd zijn. Daarnaast zijn hier uitvoeringskosten opgenomen voor de cultural director en (onder andere) de programmaleiders van de 5 thema's zoals culture & nature, Royal Friesian, LabLwd etc.

De uitgaven voor organisatie omvatten alle kosten voor de regieorganisatie. De uitgaven voor participatie (inclusief legacy en exchange), marketing en communicatie (inclusief sponsoring, hospitality en toerisme) en monitoring en evaluatie omvatten de kosten voor deze onderdelen.

De post onvoorzien voor 2017 is conform uitgangspunten bidbook en meerjarenbegroting, ergo € 0,65 miljoen. Dit ten behoeve van de opbouw van een minimaal noodzakelijk weerstandsvermogen of te wel € 2,2 miljoen in het jaar 2018 ten dekking van voornamelijk onzekere inkomsten uit hoofde van nog te realiseren sponsor en fondsenopbrengsten.

De inkomstenkant geeft het volgende beeld:

Opbrengsten	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totaal
Gemeente Leeuwarden	€ 3.505.908	€ 1.644.092	€ 800.000	€ -	€ -	€ -	€ 5.950.000
Gemeente Leeuwarden extra bijdrage			€ 875.000				€ 875.000
Provincie Fryslân - Meerjarenbegroting	€ 7.446.995	€ 2.203.005	€ 2.000.000	€ 4.150.000	€ -	€ -	€ 15.800.000
Provincie Fryslân - Evenementenfonds	€ 500.000	€ -	€ 2.320.000	€ 680.000	€ -	€ -	€ 3.500.000
Provincie Fryslân - extra bijdrage			€ 875.000				€ 875.000
Europe Unie	€ -	€ -	€ 1.500.000	€ -	€ -	€ -	€ 1.500.000
Rijk	€ -	€ -	€ 4.150.000	€ 3.350.000	€ -	€ -	€ 7.500.000
Sponsoring	€ 180.485	€ 570.520	€ 2.190.661	€ 2.608.334	€ -	€ -	€ 5.550.000
Fondsen werving	€ -	€ 129.730	€ 995.270	€ 1.825.000	€ 550.000	€ -	€ 3.500.000
Uitvoering werkzaamheden derden	€ 35.445	€ 126.918	€ 1.795.000	€ -	€ -	€ -	€ 1.957.363
Indirect funding publieke sector	€ 244.356	€ 98.964	€ 581.250	€ 856.000	€ 24.600	€ -	€ 1.805.170
Indirect funding private sector	€ 132.000	€ 236.015	€ 401.333	€ 623.333	€ 33.334	€ -	€ 1.426.015
Buiten begroting stichting LF2018		€ 350.000	€ 227.500	€ 23.422.500			€ 24.000.000
Totaal	€ 12.045.189	€ 5.359.244	€ 18.711.014	€ 37.515.167	€ 607.934	€ -	€ 74.238.548
cumulatief resultaat / indicatie cashflow	€ -183.811	€ -190.373	€ 3.540.679	€ 1.154.159	€ 125.769	€ 269	€ 269

De inkomsten van de gemeente Leeuwarden, provincie Fryslân, Europese Unie, Rijk zijn zeker. Ten aanzien van begrote inkomsten voor sponsoring en fondsen ad €9,05 mln. is een bedrag van €5,1

mln. zeker. Voor het resterende risico's zijn voorzieningen bij de stichting (zie hiervoor ad €2,2 mln.) en de provincie en gemeente getroffen conform voorgenoemde besluiten.

De begrotingsregel 'uitvoering werkzaamheden derden' betreffen werkzaamheden op diverse gebieden die de stichting uitvoert voor derden, bijvoorbeeld Merk Fryslân, Provincie Fryslân en gemeente Leeuwarden.

De begrotingsregel 'buiten begroting stichting' ad €24 mln. betreft de eerder genoemde financieringsbronnen die sterk projectgebonden is (fondsen, merchandising/ticketing, overige steden in de regio/regiobijdrage) bij die partijen tot uitdrukking zal worden gebracht en niet via de stichting zullen lopen maar waar de stichting programmatische en/of artistieke regie heeft.